

EUROPEAN CITIZENS' PANEL
Tackling Hatred in Society

Europeisk medborgarpanel om att bekämpa hatet i samhället

Sammanfattning av det första mötet

[5-7 april 2024]

Kort sagt...

Ett gripande och lovande första möte

Hur kan vi förklara det ökande hatet i samhället? Vilka är hatets drivkrafter och orsaker? Och hur kan vi tillsammans bekämpa det? Under tre helger ska 150 slumpmässigt utvalda EU-medborgare, som bjudits in av EU-kommissionen, försöka besvara dessa svåra frågor. Medborgarna kommer slutligen att lämna in rekommendationer som ska utgöra underlag för kommissionens arbete med strategier mot hat.

Det första mötet för denna nya medborgarpanel ägde rum mellan 5 och 7 april i Bryssel. Experter och medlemmar av det civila samhället kom för att dela med sig av sina erfarenheter och kunskaper om ämnet under tre dagar. Syftet med denna första helg var att ge en tydligare bild av hat och dess påverkan på människor i vårt samhälle. Deltagarna från de 27 medlemsländerna tar med sig olika nationella och kulturella kontexter och sina personliga erfarenheter. Dessa gripande och ärliga skildringar var något av det som gjorde panelens första möte väldigt speciellt.

Vilka lärdomar fick vi under det första mötet?

Dag 1 Att förstå olika hatuttryck

“Vi vill engagera er i den politiska debatten från första början,” sa **Dana Spinant**, generaldirektör för generaldirektoratet för kommunikation som välkomnade medborgarna på fredagen.

“Ni kommer att bli förvånade över hur olika svaren är, men även hur svåra frågor som uppstår” fortsatte **Colin Scicluna**, kanslichef för vice ordförande Dubravka Šuica. **Ana Gallego Torres**, generaldirektör för generaldirektoratet för rättsliga frågor och konsumentfrågor, menar att hatet kan bemötas med hjälp av medborgarna. “Vi behöver era åsikter så att vi kan reflektera över saker ur olika synvinklar. EU är en union som värdesätter respekt för mänskliga rättigheter och för personer som tillhör minoriteter. Vi vill respektera allas åsikter. Det är vårt samhällsfördrag och det som gör oss till européer”.

Panelen diskuterade olika aspekter av hat - psykologiska, sociala och rättsliga - med medlemmar i kunskapskommittén.

Hat är inte bara en tanke...

För **Manos Tsakiris**, professor i psykologi vid University of London, är en av utmaningarna att förstå varför vi känner hat, i synnerhet genom känslomässig medvetenhet. **Arun Mansukhani**, klinisk psykolog specialiserad på psykologiska trauman, påpekade att vi identifierar oss utifrån våra relationer till andra grupper och genom särskilja oss själva från dem. Denna indelning bygger på olika fördomar och kan leda till diskriminering.

Hatet är systemomfattande

Jelena Jovanovic, samordnare för Europaparlamentets tvärpolitiska grupp mot rasism och mångfald, berättade om stigmatiseringen som hon utsatts för som rom. **Federico Faloppa**, professor i sociologi vid Readings universitet, lyfte fram språkets avgörande roll i vårt sätt att se på världen. Vårt vardagsspråk är fullt av uttryck som sprider hat: från direkt rasistiska glåpord till avhumaniserande metaforer och till synes oskyldiga men försåtliga uttryck som stärker känslan av "vi och dom".

Vilka rättsliga svar finns?

Nesrine Slaoui, oberoende journalist och författare med fokus på sociala medier, tog upp hat som ett globalt fenomen som överbryggat sociala klasser. Hon lyfte fram internetkulturen, i synnerhet nätmobbning, och problemet med databaserade fördomar som återspeglar diskrimineringen i samhället. Ur rättslig synvinkel undersökte **Daris Lewis-Recio**, juridisk och politisk handläggare vid det europeiska nätverket för likabehandlingsorgan (*Equinet*) hatbrott och varför de ofta är underrapporterade. Denna alarmerande tendens utgör ett betydande hot mot demokratisk integrering.

Dag 2 Att definiera hatets drivkrafter

På lördagen delades medborgarna upp i 12 smågrupper för att diskutera de främsta drivkrafterna och orsakerna till hatet i dagens samhälle. Innehållet i diskussionerna är konfidentiellt, men följande sammanfattning återspeglar vissa viktiga och återkommande faktorer som togs upp i grupperna.

Behovet av tillhörighet och rädslan för det okända

En grundläggande aspekt i den mänskliga naturen är den inneboende viljan att tillhöra en social grupp. Isolering till följd av ensamhet, traumatiska händelser i barndomen, uppfostran och allmänna livserfarenheter ger en djup känsla av utanförskap. Under covid-19-pandemin kunde vi se hur rädslan för det okända och isolering kan förstärka känslan av utanförskap. Detta driver människor till extrema ideologier och risk för radikaliserings som skapar motvilja mot andra. En bräcklig socioekonomisk status gör inte bara medborgarna sårbara, utan förstärker också deras rädslor, i synnerhet för migranter och minoriteter. Detta bidrar till att skapa en spiral av utanförskap och hat.

Politikernas och den politiska debattens roll

Politikerna spelar en betydande roll i att sprida hat. De tar inte itu med minoriteternas behov och befäster motsättningar mot dem. Nationalistiska och populistiska budskap utgör en utmaning i flera länder, även om det inte är lika framträdande i alla EU-länder. Hatpropaganda fungerar som ett praktiskt verktyg för politiker att nå sina politiska ambitioner, vilket leder till en alltför förenklad politisk debatt. Denna benägenhet att normalisera hatpropaganda bygger på okunnighet och rädsla för det okända som många EU-medborgare känner, vilket ytterligare splittrar samhället och ökar polariseringen.

Nätmobbing, anonymitet och desinformation i sociala medier

Anonymiteten i sociala medier spelar en avgörande roll i att sprida hatpropaganda. Dessa medier har två roller: som kanaler för desinformation och spridning av stereotyper, särskilt mot kvinnor som får utstå mycket trakasserier på internet. Unga som söker en känsla av tillhörighet är ofta både deltagare i och de främsta offren för hatpropaganda och trakasserier på internet. Utmaningen att bekämpa falsk och overifierad information förvärras av snedvridna algoritmer som skapar ekokammare eller bubblor som återspeglar våra egna åsikter och gör att vi inte hör olika perspektiv.

Ekonomisk och social ojämlikhet som katalysatorer för hat

Den ekonomiska nedgången och de socioekonomiska ojämlikheterna fungerar som en betydelsefull katalysator för upptrappningen av hat och ger en känsla av maktlöshet. Allmänt missnöje tillsammans med uppfattningen att medelklassen fått bära en oproportionerligt stor del av krisens börda samtidigt som de betalar för höga skatter, underblåser motsättningarna. Denna bitterhet kan utvecklas till hat riktat mot olika grupper, däribland politiker som anses vara ineffektiva, stora företag och migranter.

Kulturellt och historiskt arv och hur det överförs

Misstro mot varandra är inte bara en extern fråga. Den vävs in i våra samhällen och orsakar splittring. I stället för att värdesätta våra olika bakgrunder finns det en tendens att låta vår misstro mot varandra gå i arv i generationer. Benägenheten att misstro "de andra" är ofta enklare än att bejaka dem. Vårt arv sedan många generationer är fyllt med berättelser om konflikter som krig, och de förmedlas till oss på flera olika sätt: formell utbildning, familjeberättelser och politisk retorik. Dessa narrativ kan forma uppfattningar och attityder som ibland stärker hatet i stället för att överbrygga det. Än i dag är det tydligt att det saknas engagemang för att skapa en bild av vad som binder samman EU-medborgarna.

Dag 3: Utbyte av erfarenheter och upplevelser

På söndagen berättade fem talare inför de 150 medborgarna om sina upplevelser som offer för diskriminering på grund av ursprung, kön, hudfärg, religion eller fysisk funktionsnedsättning.

Här är några citat: "Att ha ett subjektivt perspektiv på hatet är avgörande för att förstå det underliggande våld som det ger uttryck för. Detta tankesätt fördjupar vår förståelse och leder oss också i att utforma fungerande lösningar för att utplåna hatet," **Nesrine Slaoui**, journalist och författare

"Personer med funktionsnedsättning blir ofta missförstådda eftersom de behöriga myndigheterna inte alltid tar dem på allvar. [...] Det är mycket viktigt att ändra hur vi ser på och pratar om funktionsnedsättningar för att främja ett mer inkluderande och respektfullt samhälle," **Kamil Goungor**, handläggare med ansvar för politik och rörlighet vid Europeiska nätverket för ett självständigt liv.

"Antisemitism är inte bara angrepp och mord, utan också ett brett spektrum med bland annat stereotyper, fördomar och nedsättande uttalanden. Det leder till stor ensamhet, att man sluter sig och fastnar i en ond cirkel." **Sacha Guttmann**, tidigare ordförande för judiska studentföreningen i Belgien (2019-2023).

"Denna form av rasism kommer från ett avlägset förflutet, från en kolonial era som berikade Europa, USA och Mellanöstern. Mentaliteten förändras alldeles för långsamt. (...) Trots allt detta är jag förhoppningsfull eftersom ni är här och kommer att vara våra allierade i denna kamp." **Mireille Tsheusi-Robert**, belgisk författare, utbildare och associeringsforskare

"Även om vi kanske inte kan lyckas att skapa en värld utan hat kan vi bygga en värld där hat och utanförskap inte dominerar, där utanförskapet kan försvinna.", **Fabian Wichmann**, medlem i EXIT Germany som ger stöd till dem som vill lämna högerextremismen.

"Låt oss fråga oss själva vad vi inte vet att vi inte vet", uppmanade **Robin Sclafani**, verkställande direktör för judiskt europeiskt informationscentrum. Efter en känslös förmiddag konstaterade, **Tommaso Chiamparino**, handläggare vid generaldirektoratet för rättsliga frågor och konsumentfrågor, "Vi har gjort framsteg. Vi har tagit oss från den inledande kakofonin och gått över till något som känns mer harmoniskt... låt oss fortsätta på denna väg!".

Klicka [här](#) för att se söndagens plenarmöte!

Frågestund med Petra (19), från Ungern

Varför deltar du i denna panel?

”Jag var först tveksam till att komma. Jag var mycket skeptisk, men jag insåg att det var ett utmärkt tillfälle att uttrycka mig och mina åsikter. Jag är jude och i Ungern finns det mycket antisemitism. Vissa är öppna rasistiska och anti-hbtqi+, så jag ville prata om situationen i Budapest där jag bor.”

Hur gick utbytet?

”I min arbetsgrupp fanns det personer från Ungern, Irland, Frankrike och Polen. Vi pratade om situationen i Ungern och om hot mot kvinnor bland annat på sociala medier. Där framställs kvinnor på ett verklighetsfrämmande sätt som återspeglar samhällets föreställningar av hur kvinnor är eller ska vara, vilket är väldigt problematiskt.”

Vad har varit det bästa med helgen?

”Söndagens berättelser var väldigt kraftfulla och Mireilles och Sachas berättelser om rasism och antisemitism var väldigt gripande och berörde mig på djupet. Panelen är ett internationellt forum där alla EU-nationaliteter finns representerade för att förstå och lära sig av varandras olika perspektiv och åsikter. Det är väldigt viktigt att lära sig saker av varandra och fortsätta att ta in fler åsikter, diskutera fler synpunkter om hatpropaganda”.

Helgen ur Sylvains perspektiv

Sylvain är grafisk presentatör som visar upp utvecklingen av panelens diskussioner. Här är sammanfattning av hans upplevelser från söndagens plenarsammanträde:

Påminnelse: Syftet med alla tre mötena

- **Möte 1, 5-7 april:** Skapa en gemensam förståelse av hat och medborgarpanelens tillämpningsområde. Uppriktiga samtal om känslor och uppfattningar om hat, bland annat genom att dela med sig och lyssna på externa talare, vittnen och sakkunniga. Ringa in olika orsaker och drivkrafter bakom hatet samt insatsområden där man kan bekämpa hatet i samhället.
- **Möte 2, 26-28 april:** Med utgångspunkt i arbetet under första mötet kommer medborgarna att ta fram idéer om hur man kan ta itu med hatet i samhället. Dessa idéer kan betraktas som utkast till rekommendationer.
- **Möte 3, 17-19 maj:** Medborgarna kommer att finslipa dessa idéer och rekommendationer med stöd från erfarna diskussionsledare, resurspersoner från det civila samhället och ämnesexperter. Så småningom blir dessa idéer de slutliga rekommendationerna om hur man ska bekämpa hatet i Europa.